

Prof. Dr. Tankut Centel
İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı

TOPLU SÖZLEŞME YETKİSİNE İTİRAZDA İŞKOLUNUN TESPİTİ (Karar İncelemesi)

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi

Esas No.: 2003/23766

Karar No.: 2004/466

Tarih: 20.1.2004

Karar Özeti:

Toplu iş sözleşmesi yetkisinin tespitine itirazla birlikte işkolu itirazı da yapıldığı takdirde, konunun bekletici mesele yapılıp, Sendikalar K. m. 4'deki prosedür içinde işkolu itirazını çözümlenmesi için itirazcıya süre tanınmalı ve yetki itirazı, bunun sonucuna göre bir karara bağlanmalıdır.

İlgili Mevzuat:

Sendikalar K. 4; TİSGLK 15

Karar Metni:

Dava: ... A.Ş. adına Avukat ... ile 1... Sendikası adına Avukat ... 2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Avukat ... 3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğü aralarındaki dava hakkında Gaziantep İş Mahkemesinden verilen 02.12.2003 günlü ve ... sayılı hüküm, davacı Avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

Yargıtay Kararı

Olumlu yetki tespitine itiraz eden işveren davalı sendikanın tespitte konu işyerinde çoğunluğa sahip olduğuna ilişkin Bakanlık tespit yazısını işkolu yönünden hatalı olduğunu belirterek iptalini istemiştir.

Mahkemece tespitte konu işyerinin Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından "genel işler" işkolunda olduğunun saptandığı gibi, davacı işçinin Büyükşehir Belediyesi sosyal tesislerinin temizlik işlerini yaptığı, bu işlerin de belediyenin asıl işi olduğu, dolayısıyla asıl işin işkoluna tabi olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Bu karar davacı tarafca temyiz edilmiştir.

Dava dilekçesinde ve dosya kapsamından davanın yetki tespitinin iptali ile birlikte işyerinin işkolları tüzüğüne hangi sıra numaralı işkoluna girdiğinin de belirlenmesi uyuşmazlık konusunu oluşturmaktadır. Bu durumda yetki tespitine itiraz konusunda önce işyerinin hangi işkoluna girdiğinin tespiti gerekir. Bunun için de işverenin 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 4. maddesindeki prosedüre göre işkolunun tespiti için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurması gerekmektedir. Ancak işveren anılan maddedeki prosedüre uymadan dava açtığından davalıya bu prosedürün tamamlanması için süre verilmesi ve bekletici mesele yapılarak alınacak sonuca göre çoğunluk tespitine itirazın çözüme kavuşturulması gerekir.

Eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz

harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 20.01.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

Kararın İncelenmesi:

I. İnceleme konusu Yargıtay kararına konu olan olayda, söz konusu kararın metninden anlaşıldığı kadariyle:

1. Davacı işveren; davalı işçi sendikasının toplu iş sözleşmesi yetkisinin tespiti amacıyla diğer davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yaptığı başvuru üzerine gönderilen yetki tespit yazısına karşı, TİSGLK m. 15 uyarınca itirazda bulunarak, işyerinin girdiği işkolunun hatalı biçimde saptanmış olduğunu ileri sürmüş ve yetki tespit yazısının iptalini istemiştir.

Alt mahkeme; davacı işverenin büyükşehir belediyesi sosyal tesislerinin temizlik işlerini yaptığı ve bu işin de, belediyenin asıl işi olup, giderek asıl işin işkoluna tabi bulunduğu gerekçesiyle, davanın reddine karar vermiştir.

2. Alt mahkemenin bu kararının davacı işveren tarafından temyiz edilmesi üzerine uyuşmazlık, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi'nin önüne gelmiştir. Bu bağlamda, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi; yetki tespitinin iptaliyle birlikte işyerinin hangi işkoluna girdiğinin tespitinin de uyuşmazlık konusuna girdiği için, öncelikle davacı işverenin işkolu tespiti amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvurması (Sendikalar K. m. 4) ve bu yüzden, kendisine süre verilip, sorunun bekletici mesele yapılarak sonuca göre çoğunluk tespitine itirazın çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle, alt mahkemenin kararının bozulmasını kabul etmiştir.

II. İncelenen Yargıtay kararı, yetki uyuşmazlıkları sırasında ortaya çıkan işkolu itirazları bakımından, izlenmesi gereken yargı sürecini ele almakta ve bu konuya açıklık kazandırmaktadır. Bu bağlamda, Yüksek Mahkeme, toplu iş sözleşmesi yetkisine yapılan itiraz üzerine konuyu inceleyen mahkemenin işkolu itirazlarını da çözemeyeceğini ve buna ilişkin tespit ancak Sendi-

kalar K. m. 4'deki prosedür içinde kesinleştikten sonra, bunun sonucuna göre hareket edebileceğini kabul etmektedir. Buna göre, aşağıda ilkin, toplu iş sözleşmesi yetki prosedürü kısaca ele alınacak ve daha sonra da, söz konusu prosedür içinde ortaya çıkabilecek diğer itirazların geleceği üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

1. Toplu iş sözleşmesi yetkisinin tespiti amacıyla işçi sendikasının veya işveren sendikasının ya da sendika üyesi bulunmayan işverenin başvurması sonucunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, gerekli tespiti ve bildirimini yapar (TİSGLK. m. 13, 14). Bunun üzerine ilgili kişiler [bunlar için bak. F. Şahlanan, Toplu İş Sözleşmesi, İstanbul 1992, sh. 71-72], yapılan yetki tespitine itirazda bulunabilir (TİSGLK. m. 15).

2. Toplu iş sözleşmesi yetkisinin tespitine ilişkin itirazın içeriği, TİSGLK. m. 15 uyarınca, "ta-raflardan birinin veya her ikisinin gerekli yetkiyi haiz olmadıkları veya kendisinin çoğunluğu bulunduğu yolundaki itiraz"la (f. 1 cümle 1) belirlenmiştir.

Ancak, TİSGLK. m. 15/1'de yer almayan itirazlarla da, uygulamada karşılaşmaktadır. Nitekim, tespitite bulunulan yerin bir "işletme" (TİSGLK. m. 3) olduğu veya olmadığı yahut başvurusu yapılan yerde yürürlük süresinin bitimine 120 günden daha uzun süre olan bir toplu iş sözleşmesinin bulunduğu veyahut tespit yapılan yerin başka bir işkoluna girdiği biçiminde, değişik itirazlar yapılabilmektedir. Bu bağlamda, inceleme konusu Yargıtay kararına konu olan olayda davacı işveren, toplu iş sözleşmesi yetki tespit yazısına yaptığı itirazla birlikte, işyerinin girdiği işkoluna da itiraz etmektedir.

3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yaptığı tespitite işyerinin bağlı bulunduğu işkolu hakkında varacağı sonuca itiraz prosedürü, yasadan açıklıkla anlaşılammaktadır. Bu bağlamda, Yüksek Mahkeme; işkolu itirazı yetki tespitine itiraz prosedürü içinde yapılacak olduğu tak-

dirde, itirazın yapıldığı mahkemenin konuyu bekletici mesele yapmasını ve itiraz edene Sendikalar K. m. 4 uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na işkolu tespitinde bulunabilmesi için mehil verilmesini ve giderek, yetki itirazını karara bağlayacak mahkemenin, bunun sonucuna göre karar vermesini, inceleme konusu kararında kabul etmektedir.

Yüksek Mahkeme'nin vardığı bu sonuç, daha önceki uygulamasıyla uyum içindedir. Nitekim, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi; başlangıçta, işkolu tespiti yapılmadan yetki tespiti yapıldığı takdirde, işkolu tespitinin söz konusu prosedür içinde bekletici mesele oluşturacağını benimsemiştir [bak. Yarg. 9. HD., 31.7.1985-8207/7590-Tühis X, 1 (Ocak 1986), sh. 16-17. Ayrıca bak. Yarg. 9. HD., 21.1.1985-473/318 ve Yarg. 9. HD., 15.7.1985-8010/7568-C. İ. Günay, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Hukuku-Açıklamalar Kararlar İlgili Mevzuat, Ankara 1999, sh. 596 dn. 47]. Daha sonra, Yüksek Mahkeme, bu görüşünü 1996 ve 1997 yıllarında verdiği kararlarıyla sürdürmüştür [bak. Yarg. 9. HD., 18.1.1996-10/191 ve Yarg. 9. HD., 28.3.1996-5811/6378-A.

Güzel, Toplu İş İlişkileri-İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Millî Komitesi (yay.), Yargıtayın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 1996, İstanbul 1998, sh. 151-152; Yarg. 9. HD., 30.5.1997-8907/10537-YKD. XXIV, 2 (Şubat 1998), sh. 216-217].

Yüksek Mahkeme'nin bu konudaki yerinde uygulaması, öğreti tarafından da genel olarak paylaşılmaktadır [bak. Günay, age., sh. 596; Ü. Narmanlıoğlu, İş Hukuku II-Toplu İş İlişkileri, İzmir 2001, sh. 377; K. Oğuzman, Hukukî Yönden İşçi-İşveren İlişkileri, İstanbul 1987, sh. 40; S. Reisoğlu, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu Şerhi, Ankara 1986, sh. 199; Şahlanan, age., sh. 77. Ayrıca bak. ve karşı. Güzel, agy., sh. 152-153].

III. Sonuç itibariyle, inceleme konusu Yargıtay kararı, gerekçesi ve ulaştığı sonuç bakımından, yerinde ve doğru bir karar olarak görünmektedir. Bu konuda, gerek daha önceki Yargıtay uygulamasının aynı şekilde olması ve gerekse zaman içinde öğretinin de bu uygulamayı benimsemiş bulunması, hukuk güvenliği açısından sevindiricidir.